

Projectaanvraag

**Verdieping en verbreiding van de tweetalige
lerarenopleiding georganiseerd door de
Erasmushogeschool Brussel en de Haute Ecole
Francisco Ferrer**

Stand van zaken en actieplan academiejaar 2021-22

15 Juni 2021

INHOUD

Inleiding	p.3
1. Stand van zaken en implementatie 4 projectdoelen	
1.1. Verankeren en verdiepen huidige tweetalige lerarenopleiding Lager Onderwijs	p.5
1.2. Verbreiding naar andere opleidingen	p.9
1.2.1. Kader en voorbereiding	p.9
1.2.2. Traject voor zij-instromers in de verkorte opleiding Leraar Lager Onderwijs	p.12
1.2.3. Lerarenopleiding Secundair Onderwijs	p.13
1.2.4. Lerarenopleiding Kleuter Onderwijs	p.15
1.3 Promotie	P. 17
1.4 Opzetten Professionele Taal-Leergemeenschappen	P. 20
2. Budget	P. 22

Inleiding

Dit dossier geeft een overzicht van de stand van zaken van de acties die in het kader van het project “Naar een Tweektalige Lerarenopleiding” in het academiejaar 2020-2021 gerealiseerd werden en beschrijft de acties die het komende academiejaar (2021-22) geïmplementeerd zullen worden.

Ter herinnering, het project van de tweektalige lerarenopleiding basisonderwijs is van start gegaan in 2017. In het kader van dat project hebben de Erasmushogeschool Brussel (EhB) en de Haute Ecole Francisco Ferrer (HEFF) een gemeenschappelijk curriculum opgesteld om in de twee taalgemeenschappen van Brussel de tweektaligheid van leraren basisonderwijs te verbeteren en de lerarenmobiliteit tussen de twee taalgemeenschappen aan te moedigen om zo bij te dragen tot een krachtig talenonderwijs en de ontwikkeling van meertaligheid in Brussel.

In het academiejaar 2020-2021, hebben onze hogescholen gemeenschappelijk een dossier bij de VGC ingediend om het concept van de tweektalige lerarenopleiding te verdiepen en te verbreiden naar andere opleidingen. In bijgaand dossier worden de realisaties van het afgelopen academiejaar beschreven en zetten we uiteen hoe de verdieping en de verbreiding van ons tweektalige pedagogische model verder geïmplementeerd kan worden in het komende academiejaar (AJ 21-22). In onze plannen voor implementatie integreren we het intensifiëren van de promotie, uiteraard onontbeerlijk voor het behalen van onze doelstellingen, en het versterken van de samenwerking met het Onderwijscentrum Brussel (OCB).

Zoals overeengekomen met het Onderwijscentrum Brussel werden de gerealiseerde acties in het academiejaar 2020-2021 herleid tot de volgende vier projectdoelen:

1. De verankering en verdieping van de TTLO door in te zetten op:
 - Het vergroten van het draagvlak bij het docentencorps voor meertaligheid in het algemeen en de tweektalige lerarenopleiding in het bijzonder met het oog op de verdere uitbouw van het gemeenschappelijke curriculum;
 - Het breder toepassen van het model van TTLO in de opleiding: meer CLIL-aanbod in andere leergebieden, studentenuitwisseling met de partneropleiding, stagemogelijkheden, tools voor valorisatie thuistaal, etc.
 - In overleg met OCB het gericht verbinden met de aanwezige projecten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel waar een meertalige werking aanwezig is: stages, tewerkstelling...

2. De verbreiding van het TTLO-project naar:

- De trajecten van zij-instromers;
- De educatieve bacheloropleiding voor kleuteronderwijs
- De educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs

3. Het intensifiëren van de promotie van TTLO (en lerarenopleidingen in het algemeen), met aandacht voor de complementariteit met de VGC-projecten rond rekrutering en behoud leerkrachten (OCB, BXL ZKT LKR, Lesgeven in Brussel, Ketjes met Talent).

4. Het uitwerken van een projectvoorstel in samenwerking met het OCB om leerkrachten uit het Nederlandstalig en Franstalig onderwijs in Brussel een 'platform' te bieden om expertise uit te wisselen.

Hieronder zetten we per projectdoel uiteen wat er afgelopen academiejaar gerealiseerd werd en geven we een overzicht van de acties die we zullen implementeren in het komend academiejaar (AJ 21-22).

1. Stand van zaken en implementatie van de 4 projectdoelen.

1.1. Verankeren en verdiepen huidige tweetalige lerarenopleiding Lager Onderwijs

5

Kader

Op dit ogenblik zijn gezamenlijke activiteiten en lessen aan beide hogescholen ingebed in verschillende opleidingsonderdelen. Er lopen steeds drie lijnen doorheen het curriculum:

- 1. het versterken van het Frans en/of het Nederlands: Als autonome taalleerder is het van belang dat de student zich bewust wordt van zijn taalvaardigheid en concrete acties onderneemt om zich daarin te versterken of te verdiepen.
- 2. de didactiek van meertalig onderwijs: Zowel Content Language Integrated Learning (CLIL), Taalontwikkeland Lesgeven (TOL), Translanguaging als het gebruik van thuistalen in de klas, komen hier uitgebreid aan bod. Op deze manier worden studenten gewapend om in een meertalige grootstedelijke context aan de slag te gaan.
- 3. De ontmoetingen tussen studenten over de taalgemeenschappen heen: Studenten leren elkaars onderwijssysteem kennen en gaan op stage bij elkaar. We zoeken samen met studenten naar strategieën om structurele samenwerking tussen scholen van verschillende taalgemeenschap te faciliteren. Interculturele ontmoetingen zijn essentieel voor de motivatie en de houding van de student ten opzichte van de tweede taal.

Hoewel er reeds een lange weg afgelegd is in het bouwen aan een duurzaam curriculum, zijn er drie essentiële werkpunten/doelen waarop we blijven inzetten:

- (a) Pedagogisch model ruimer toepassen en taalbeleid doen evolueren (CLIL-aanbod verbreden, meer Erasmus Belgica uitwisselingen enz.). We “clillen” nu binnen de leergebieden muziek, lichamelijke opvoeding, mens- & maatschappij en wetenschappen & techniek (STEM). De docent geeft in de eigen taal een aantal colleges aan de studenten van de partnerinstelling. Het is de bedoeling dit uit te breiden naar andere opleidingsonderdelen. Voor wat betreft de Erasmus-Belgica uitwisselingen willen we graag meer studenten motiveren om een semester te studeren aan de partnerhogeschool. Ook andere opleidingsonderdelen van het gemeenschappelijk curriculum kunnen worden versterkt. Om de verbinding met het Nederlandstalige leerplichtonderwijs te optimaliseren zal er specifieke aandacht zijn voor de Brede School werking, taalsensibilisering, het verbeteren van de kennis van het Frans van de leerkrachten, het gebruik van thuistalen in de klas, interculturele en meertalige ouderparticipatie, enz.
- (b) Gericht verbinden met de aanwezige projecten op het vlak van meertalig onderwijs van het OCB in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel: stages, samenwerking scholen, tewerkstelling...

- (c) Het versterken van het draagvlak bij docenten van de EHB en de HEFF: Niet alle docenten kennen hun “counterpart” goed en werken daar al mee samen. Naast studenten die veel samenwerken, is het ook van belang dat docenten elkaar vinden. We kunnen de kennismaking en samenwerking tussen docenten nog sterker ondersteunen, hen met elkaar laten uitwisselen, benchmarken en hen stimuleren gezamenlijke projecten te formuleren en uit te voeren.

Acties academiejaar 2021-2022

(a) Pedagogisch model ruimer toepassen en taalbeleid doen evolueren (CLIL-aanbod verbreden, meer Erasmus Belgica uitwisselingen enz.)

- Het principe van tweetalige lessen en tweerichtings-CLIL wordt uitgebreid naar nieuwe onderwijsvakken (Wiskunde en WO).
- Lancering van een nieuwe taalscreeningstest voor instromers op basis waarvan een traject op maat wordt vastgelegd en ontwikkeling van een betrouwbare evaluatietest.
- Lanceren van een meertalige voorleesmodule in het 1e bachelorjaar waarbij verschillende voorleestechnieken aan meertaligheid gekoppeld worden (bv. met Kamishibai, prentenboeken, de kunst van storytelling).
- Verlengen van het eerste ontmoetingsevent voor de eerstejaarsstudenten ter versterking van de groepscohesie en voorbereiding tandemwerking.
- Het opzetten van een aangepast programma (verkort programma van 2 weken) voor studenten die kiezen om het Erasmus Belgica programma te volgen.
- Studenten van het 3e bachelorjaar worden gestimuleerd om een bachelorproef rond meertalig onderwijs te schrijven en om een CLIL-stage te lopen (in het immersie-onderwijs of in het Nederlandstalig onderwijs). Dit kadert ook in het lopende onderzoeksproject met UCLL en Vives “CLIL in het basisonderwijs”
- Geleidelijke integratie van LLO-studenten van HoGent in het tandem-project met als doel om op lange termijn ook het Nederlands van de HEFF en Ehb-studenten te versterken.
- HEFF : het project *Le Néerlandais pour tous* wordt geïmplementeerd. Lessen Nederlands als Tweede Taal worden geïntegreerd in het curriculum in alle opleidingen: kleuter-, lager- en secundair onderwijs. De opleidingsonderdelen *Renforcement du Néerlandais 1, 2, 3 et 4* worden voor het eerst gedifferentieerd georganiseerd vanaf september 2021 op ERK-niveau. Dat betekent dat een eerstejaarstudent die instroomt met een B2-niveau Nederlands wordt vrijgesteld voor *Renforcement 1 (A2)*, *Renforcement 2 (B1)* en begint met niveau Renforcement 3 (B2).

- HEFF: een nieuw opleidingsonderdeel wordt toegevoegd in het curriculum, namelijk “Le Néerlandais en musique” met als doel de uitspraak, prosodie, vlotheid en accent via ritme en muziek van de taal te verbeteren.
- HEFF: de tweetalige optie wordt gevaloriseerd met de uitreiking van een certificaat “*le Certificat Néerlandais Langue Seconde en Langue d’Immersion*” (18 ECTS). Hiermee erkent de Franstalige Gemeenschap de tweetalige optie als bewijstitel om functies zoals *maître de langue seconde* o te nemen.

(b) Gericht verbinden met de aanwezige projecten op het vlak van meertalig onderwijs van het OCB in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel: stages, tewerkstelling, etc.

Stand van zaken:

In de periode februari-april 2021 vonden een 3-tal digitale meetings plaats (18/2, 8/3 en 28/4) met OCB (Piet Vervaecke) met als doel na te gaan op welke domeinen we elkaar kunnen versterken. Zo werd er informatie uitgewisseld m.b.t. Brusselse scholen die met meertaligheid bezig zijn. OCB leverde een generieke mapping van Brusselse scholen aan en is bereid om meer gedetailleerde informatie aan te leveren op specifieke vragen van het projectteam. Het projectteam deelde op haar beurt de lijsten van scholen waarmee gewerkt wordt in het kader van stages en projecten (PAUW)¹, etc). Ook werd er nagegaan of OCB ondersteuning zou kunnen bieden aan onze studenten die hun BA-proef schrijven op thema’s waar OCB expertise heeft. In deze context werd er een overzicht gegeven van de eisen die EhB stelt aan de BA-proef. Het thema van de BA-proef is vaak gekoppeld aan deelname aan een PAUW^[1]-project: studenten identificeren in overleg met de stageschool een thema waarop ze werken i.f.v. de noden van de scholen. Ook werd er nagedacht over wat EhB zou kunnen doen om de tewerkstelling van leerkrachten in Nederlandstalige Brusselse scholen ook op lange termijn te verzekeren en daarmee tegemoet te komen aan het lerarentekort. Wervingscampagnes die in het kader van het project gelanceerd worden, zullen hier rekening mee houden (zie 1.3. Promotie).

Acties AJ 21-22:

In de loop van het komende academiejaar zullen volgende acties die gericht verbinden met OCB-projecten geïmplementeerd worden:

- Onderzoek naar mogelijke verbreiding PAUW-project naar Ferrer
- Ontwikkelen en lanceren van wervingscampagnes in lijn met wervingsboodschap VGC-campagnes (zie 1.3. promotie)

¹ Partner in Authentiek Werkplekieren: Het project PAUW maakt deel uit van het overkoepelend streven van de lerarenopleidingen van EhB, VUB, verenigd in EduXL, om partnerschappen te ontwikkelen met het werkveld. Het is een streven om partnerscholen te worden: scholen en lerarenopleidingen die samen op zoek gaan om elkaar te versterken, om de kloof tussen opleiden en werken te verkleinen. In dit proces wenst EduXL ook de student mee te nemen, net omdat deze vanuit werkplekieren tot een volwaardig startbekwaam en competent leraar kan worden begeleid

(c) Het versterken van het draagvlak bij docenten van de EHB en de HEFF:

Gezamenlijke acties AJ 21-22:

- Een netwerkevent voor HEFF- en Ehb-docenten wordt begin september georganiseerd met als doel nieuwe professionele tandems te vormen die tweetalige lessen, projecten of uitwisselingen organiseren.
- Een gemeenschappelijk platform wordt opgericht (via Drive of Teams) om de betrokken docenten te informeren en te professionaliseren.
- Een professionaliseringstraject voor docenten die (tweerichtings) CLIL willen uittesten wordt gelanceerd.
- Conversatietafels of/ en taallessen voor Ferrer en Ehb-docenten die hun kennis van het Nederlands/ Frans willen verbeteren, worden georganiseerd.
- Navormingen voor docenten over CLIL en Meertaligheid worden verder georganiseerd die open staan voor de partnerhogeschool en dit zowel in het kader van 'les midis pédagogiques de Ferrer' als in het kader van de Alliantiefonds workshops (samenwerking Ehb-HoGent).
- Een adequaat juridisch kader wordt opgesteld ter specificatie van de administratieve en financiële regelgeving van toepassing bij docentenuitwisseling.

Acties voor de verdere toekomst

Pedagogisch model ruimer toepassen en taalbeleid doen evolueren (CLIL-aanbod verbreden, meer Erasmus Belgica uitwisselingen enz.).

- De uitbouw van een meertalige mediatheek ter ondersteuning van studenten voortbouwend op de resultaten van het voorleesproject.
- Implementatie van een nieuw toneelproject ter versterking doeltaal van studenten.
- Lancering van een 2 weken durend *Erasmus Belgica* programma voor de derdejaarstudenten.
- Verlenging van meertalige stages in beide hogescholen.
- Alumni worden ingezet als stagementoren en inspirerende rolmodellen voor toekomstige studenten.
- HEFF: integratie van meer CLIL-vakken in het curriculum;
- HEFF: het *Erasmus Belgica* programma van één semester als een verplicht vak integreren voor studenten die voor het tweetalig traject kiezen.

- HEFF: i.f.v. de RFIE-onderwijshervorming m.b.t de lerarenopleiding zal het tweetalig pedagogisch model aangepast en geïmplementeerd worden.

Het versterken van het draagvlak bij docenten van de EHB en de HEFF:

- Verder inzetten op het delen van *Good Practices* ter inspiratie van docenten en ter bevordering van de samenwerking met de partnerhogeschool.
- Stimuleren van docenten om actief deel te nemen aan het Mobility-programma voor lesopdracht bij de partnerschool.
- Voorbereiding en ondertekening van een overkoepelende institutionele samenwerkingsovereenkomst EhB-HEFF ter versterking van de samenwerking tussen de 2 hogescholen.
- Uitbouw van een gemeenschappelijke professionaliseringstraject ter ondersteuning van Ferrer en EhB-docenten.

Succesindicatoren AJ 21-22:

- Ferrer + EhB: CLIL-aanbod (tweerichtings CLIL) verruimt van 2 naar 4 vakken
- Ferrer + EhB: Meer docenten engageren zich in CLIL-werking in vergelijking met AJ 20-21.
- EhB + Ferrer: Deelname aan *Eramus Belgica* stijgt in vergelijking met AJ 20-21
- EhB + Ferrer: Meer alumni tewerkgesteld in immersie of NT2 in vergelijking met AJ 20-21
- EhB + Ferrer: Meer studenten kiezen stages en eindwerken rond meertaligheid in vergelijking met AJ 20-21.
- Ferrer: het aantal inschrijvingen in optie NL neemt toe in vergelijking met instroom AJ 20-21.
- Ferrer: Deelname aan facultatieve lessen NL en Didactiek NL voor LKO, LSO, zijinstromers stijgt in vergelijking met AJ 20-21
- Ferrer: Hogere deelname aan extern taalexamen NL B2+ in vergelijking met AJ 20-21

1.2. Verbreiding naar andere opleidingen

1.2.1. Kader en voorbereiding

Meertaligheid krijgt een steeds groter draagvlak bij de Brusselse bevolking. De laatste taalbarometer van de VUB toont aan dat 90% van de Brusselaars voorstander is van meertalig onderwijs. Verder toont wetenschappelijk onderzoek ook veelvuldig aan dat inzetten op meertaligheid best aanvangt op zeer jonge leeftijd. Hoe jonger men begint met een nieuwe taal des te sneller en makkelijker de taalverwerving verloopt en een hoog niveau bereikt.

Vandaar het belang om na te gaan hoe het reeds ontwikkelde pedagogisch concept getransponeerd kan worden naar andere lerarenopleidingen zoals de opleidingen educatieve bachelor

kleuteronderwijs, secundair onderwijs en de opleidingen voor zij-instromers. Ook kleuterleraren en (taal)leerkrachten in het secundair onderwijs zouden immers de talenkennis –in het meervoud- en dus de meertaligheid van kleuters en scholieren sterk kunnen bevorderen.

In het voorjaar van 2021 werd in samenspraak met de opleidingshoofden van de verschillende opleidingen onderzocht welke de mogelijkheden zijn voor een verbreiding van het tweetalige project. We bespraken enerzijds een verbreiding naar de studenten Lerarenopleiding Lager Onderwijs die een verkort traject volgen als zij-instromers en anderzijds een verbreiding naar de opleidingen Lerarenopleiding Kleuteronderwijs (LKO) en Lerarenopleiding Secundair Onderwijs (LSO).

Alvorens in gesprek te gaan met de opleidingshoofden werden *guidelines* opgesteld op basis waarvan de gesprekken gevoerd werden. De *guidelines* werden flexibel gehanteerd en aangepast aan de specificiteit van elke opleiding. Er werd o.a. gepeild naar hun houding tegenover het idee om tweetaligheid te incorporeren in hun curriculum, de mate waarin ze op de hoogte waren van het 2TLO-concept en naar de bezorgdheden die er leven.

In de gesprekken met elke opleiding werd vanaf het eerste contact gefocust op concrete implementatiemogelijkheden.

Volgende zaken kwamen in meerdere gesprekken met de betrokken opleidingen terug:

- In beide hogescholen begrijpen alle opleidingshoofden dat de tweetalige benadering voor hun studenten op verschillende vlakken meerwaarde heeft (tewerkstelling in grootstedelijke context, ontwikkeling van specifieke competenties enz.)
- Alle opleidingen zijn op één of andere manier reeds bezig met meertaligheid, dit mede dankzij het lopende onderzoek over de valorisatie van thuistalen op EhB. Bij de HEFF is dit thema minder expliciet aanwezig in de opleidingen. Toch zijn de afdelingshoofden zeer enthousiast over de integratie van tweetalige opleidingscomponenten.
- EhB: Bij LKO en LSO is er de bezorgdheid dat het Nederlands zou lijden onder meertalig werken omdat het Nederlands voor sommigen nu al een uitdaging is.
- EhB: Bij LKO en LSO heerste de opvatting dat TTLO alleen gaat over CLIL Frans, terwijl het concept meer omvattend is.
- HEFF: Veel interesse voor de ontwikkeling van meertaligheid en samenwerking met EhB en minder bezorgdheid over het niveau Frans van de studenten.
- HEFF: het tweetalig traject is een extra-curriculaire optie wat betekent dat studenten LKO, LSO, LLO 18 extra studiepunten moeten opnemen in hun studiepakket. Aan het einde van hun bachelor wordt een additioneel Certificaat uitgereikt: *le Certificat de Néerlandais Langue Seconde et/ou Langue d'Immersion*.
- Voor alle opleidingen in beide hogescholen werden er concrete en haalbare voorstellen op korte en lange termijn geformuleerd (zie acties hieronder) op gelijst in uitbreidingstabellen.

Conclusie: Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat:

- er in alle opleidingen veel potentieel is om het TTLO-concept op één of andere manier te integreren in de opleiding;
- er dankzij de tweetalige opleiding basisonderwijs hiervoor voldoende draagvlak is ontstaan;
- de implementatie stapsgewijs zal gebeuren rekening houdend met het draagvlak en vereiste administratieve procedures m.b.t. curriculumhervorming.

11

Hieronder staat de lijst per opleiding van welke concrete acties geïmplementeerd zullen worden in het academiejaar 2021-2022 en mogelijke acties in de verdere toekomst (na 2022) nog ontwikkeld kunnen worden.

1.2.2. Traject voor zij-instromers in de verkorte opleiding Leraar Lager Onderwijs

Kader

12

Om tegemoet te komen aan het nijpende tekort van leraren zowel in Vlaanderen als in Brussel, wil Ehb en de HEFF het ontwikkelde TTLO-concept nu ook integreren in het verkort traject voor de zij-instromers met als doel de uitstroom te vergroten.

Deze groep studenten is echter opvallend anders dan generatiestudenten. De instroom betreft studenten die reeds een andere vooropleiding achter de rug hebben en die door het behalen van de benodigde aanvullende *credits* het traject in een kortere tijd kunnen afleggen. Meestal gaat het om een sterk gemotiveerde groep die gezien hun ervaring en leeftijd gekenmerkt wordt door een hoge maturiteit. Zij zijn vaak gericht op het snel vinden van een job. Het diplomasupplement dat wordt uitgereikt na het doorlopen van het tweetalig traject kan voor deze groep studenten net een extra motivatie betekenen voor dit traject.

Bij de verkorte opleiding Lager onderwijs aan de Ehb, wordt er een onderscheid gemaakt tussen studenten die 60, 90 of 120 studiepunten(SP) moeten behalen. Studenten met een traject van 90 of 120 SP hebben enkele vakken gemeenschappelijk met de generatiestudenten. Tot nu toe werden zij buiten het tweetalige traject gehouden, zelfs indien er elementen van de tweetalige lerarenopleiding gelinkt waren aan dat vak.

Bij de HEFF kunnen de studenten die in aanmerking komen voor een verkort traject kiezen tussen lessen overdag of 's avonds en op zaterdag (*horaire adapté*). Sinds september 2017 kunnen studenten in het dagonderwijs de tweetalige optie al meenemen in hun studiepakket.

Doel: TTLO-concept integreren in het verkort traject voor de zij-instromers.

Acties academiejaar 2021-2022

- EHB: gemeenschappelijke vakken met de generatiestudenten worden ingekapseld en meegenomen in het tweetalige traject.
- EHB : in opleidingsonderdeel Innovatief Onderwijzen komt meertaligheid en CLIL-didactiek aan bod.
- EHB: zij-instromers kunnen vrijwillig deelnemen aan tandemproject.
- HEFF: vak *Versterking van het Nederlands* ook voor zijinstromers.
- HEFF : mogelijkheid om zich als vrij student in te schrijven voor het "Certificat de Néerlandais Langue Seconde et Langue d'Immersion" (+ integratie ervan onderzoeken)
- HEFF: Vak Nederlands in muziek geïntegreerd in curriculum Optie NL
- EHB en HEFF: docenten die met zijinstromers werken zullen samengebracht worden

Acties voor de verdere toekomst

- EhB: opvolgen van de toekomstige hervormingen binnen de verkorte opleiding Leraar Lager Onderwijs.
- HEFF : onderzoek naar de integratie van het “*Certificat de Néerlandais Langue Seconde et Langue d’Immersion*” en een mini-tandemproject i.s.m. de EhB.

Draagvlak bij docenten van de HEFF en de EhB

Er is gedragenheid voor de onderliggende principes van TTLO bij de opleidingshoofden en de medeverantwoordelijken van de opleiding. Ter versterking van het draagvlak voorzien we volgende acties:

- Het thema ‘CLIL’ systematisch agenderen op opleidingsvergaderingen, delen van *Good Practices* ter sensibilisering van docenten.
- Organisatie van een kennismakingsevent en gezamenlijke activiteiten voor docenten van beide hogescholen.

Succesindicatoren AJ 21-22:

- Ferrer: Studenten nemen deel aan facultatieve lessen NL en Didactiek NL.
- Ferrer + EhB: Studenten nemen deel aan het vrijwillige tandemproject
- Ehb: Het versterkt draagvlak is aanwezig om hervormingen door te voeren die meertaligheid een centrale plaats geven in de verkorte opleiding voor zijinstromers.

1.2.3. Lerarenopleidingen secundair onderwijs

Kader

In de opleidingen Leraar Secundair Onderwijs kiezen studenten de onderwijsvakken die zij later zullen onderwijzen. Bij de EhB kiezen studenten twee vakken, bij de HEFF slechts één vak (*Langues Germaniques, Français Langue Etrangère, Mathématiques, Sciences....*).

Voor de implementatie van de tweetalige aanpak heeft EhB en HEFF besloten zich uitsluitend te richten op de studenten die taalvakken kiezen gezien zij het meeste baat hebben bij taalversterkende opleidingsonderdelen, diepgaande immersie en ontmoetingen met anderstalige studenten.

Het is de ambitie om (1) studenten taalvaardiger te maken opdat ze meer zelfzeker het NL en FR tweede taal voor een multiculturele klas kunnen geven en (2) de instroom en uitstroom LSO te versterken om tegemoet te komen aan het lerarentekort.

Doel: TTLO-Concept integreren in de taalvakken van de lerarenopleiding Secundair Onderwijs

Acties Academiejaar 2021-2022

- EhB: Inbedding van tweetaligheid in het vak ‘Ontwikkelingskompas’ via tandemwerking en gezamenlijke activiteiten.
- EhB: onderzoek naar de haalbaarheid om het Frans te integreren in het OLOD *Open Ruimte*.
- EhB: onderzoek naar de haalbaarheid om Franstalige stage optioneel te integreren in het opleidingsonderdeel *Learning Environment*.
- HEFF: het vak *Philosophie et Histoire des religions* wordt in het Nederlands gegeven aan de studenten *Langues Germaniques* en studenten *Français Langue Etrangère*
- HEFF: Het nieuwe vak *Néerlandais en musique* wordt aangeboden aan de studenten *Langues Germaniques en Français Langue Etrangère*.
- HEFF: reorganisatie taallessen Nederlands binnen de studie *Langues Germaniques* ifv de voorbereiding op het externe examen *Maître de Néerlandais Langue Seconde (B2)*
- HEFF: een extracurriculair tandemproject wordt opgestart
- EhB + Ferrer: studenten nemen deel aan de tweetalige toneelopleiding georganiseerd door de *Montagne Magique* en *het Bronkstheater*.
- HEFF en EhB: tweetalige workshops worden geïntegreerd in bestaande opleidingsonderdelen: bij EhB in het opleidingsonderdeel *Sleutelcompetenties en multidisciplinair werken*, bij Heff in *Activités de Formation Professionnelle*.

Gezamenlijke acties (EhB + Ferrer) voor de verdere toekomst

- Uitbouw van een promotiestrategie voor het uitwisselingsproject *Erasmus Belgica* i.s.m. de respectievelijke diensten Internationalisering.
- Verruiming CLIL-aanbod naar andere opleidingsonderdelen.
- Integratie vak CLIL-Methodologie in curriculum.
- Uitwerking van een gezamenlijk programma ‘Taal in de grootstedelijke context’ (20 SP).
- Uitbouw teambuilding event voor studenten bij start academiejaar.
- Ontwikkeling van een mini-uitwisselingsproject van 2 weken (mini-Erasmus Belgica)

Draagvlak bij docenten

Het EhB- opleidingshoofd LSO is de principes van TTLO genegen en is gemotiveerd om het concept stapsgewijs te integreren in de opleiding. De opleiding experimenteert reeds met meertalig onderwijs,

meer specifiek door een vak in CLIL Engels te geven. Voor wat betreft de implementatie van de acties zoals hierboven beschreven, zijn er vragen omtrent de wervingscommunicatie (hoe communiceren we naar potentiële studenten) en de draagkracht van de docenten (hoe implementeren we dit zonder te veel extra last te leggen op de schouders van de collega's).

Ter versterking van het draagvlak bij docenten worden de volgende acties geïmplementeerd:

- Kennismakingsevent op 23 juni 2021. Niet minder dan 20 EhB-docenten en 21 HEFF-docenten willen samenwerken, inclusief docenten van de opleidingen LSO.
- Opzetten gezamenlijke professionaliserings- en informele activiteiten in de loop van het AJ 21-22

Succesindicatoren:

- Ferrer: CLIL-vak geïntegreerd in curriculum
- EhB: Studenten bouwen een ontwikkelingskompas uit waarin meertaligheid geïntegreerd is
- Docenten zijn actief betrokken bij gemeenschappelijke activiteiten
- Studenten nemen deel aan Erasmus Belgica programma.
- Deelname tandemwerking studenten op vrijwillige basis is opgestart.

1.2.4. Lerarenopleidingen Kleuteronderwijs

Kader

Binnen EhB werd de Lerarenopleiding Kleuteronderwijs recentelijk volledig hervormd. Dat maakt de ruimte voor bijkomende hervormingen niet makkelijk. Toch bieden er zich mogelijkheden aan binnen het nieuwe kader gezien de studentenpopulatie de laatste jaren veel 'Brusselser' geworden is, met als gevolg ook meer open staat voor meertaligheid. Dit geldt ook voor de HEFF-studenten die een diverse talige achtergrond hebben.

Wat betreft het Franstalige juridisch kader, dient er opgemerkt te worden dat i.t.t. Vlaanderen, immersieonderwijs decretaal al ingericht kan worden vanaf het derde jaar kleuteronderwijs. Verder voorziet het "*Pacte d'excellence*" in taalsensibiliserende activiteiten in het kleuteronderwijs onder de noemer "Eveil aux Langues". Ook in Vlaanderen werd taalsensibilisering in het kleuteronderwijs decretaal vastgelegd. Deze ontwikkelingen versterken de relevantie om meertalig onderwijs te integreren zowel in de opleiding Instituteur pré-scolaire als in de opleiding leraar kleuteronderwijs. Het versterkt ook de multiculturele competenties van de kleuterleraar die tewerkgesteld wordt in een steeds heterogenere klas en in contact treedt met ouders die uiteenlopende taal- en culturele achtergronden hebben.

Doel: Het 2TLO-Concept integreren in het curriculum van LKO

Acties academiejaar 2021-2022

- HEFF: het vak *Philosophie et histoire des religions (30 uren)* wordt aangeboden in het Nederlands
- HEFF: het vak “Didactique du Néerlandais” (4stp) en een nieuw vak “le Néerlandais en musique” met als doel de taal aan te leren met behulp van muziek, taalriedels en rapboden is geïntegreerd in het curriculum.
- HEFF: introductie lessen Nederlands gespreid over drie bachelorjaren met als doel studenten via traject op maat voor te bereiden op het externe examen *Maître de Néerlandais Langue Seconde (B2+)*.
- EhB: Creatie aanbod stageplaatsen in immersieonderwijs.
- HEFF + EhB: de tweetalige toneelopleiding georganiseerd door de *Montagne Magique* in samenwerking met het *Bronkstheater* geïntegreerd in curriculum.
- HEFF + EhB: Lanceren van een CLIL-pilootproject in samenwerking met docenten die reeds aan CLIL doen in de opleiding BA Lager Onderwijs (Lichamelijke Opvoeding, CreaMuze)
- HEFF + EhB: Opstart tweetalig koor.
- HEFF + EhB: Opstart tandemwerking tussen de studenten van EhB en HEFF.
- HEFF + EhB: Werving studenten voor het *Erasmus Belgica* programma.
- HEFF + EhB: Organisatie van tweetalige didactische workshops rond het thema ‘Gebaren en taalassociatie’

Gemeenschappelijke acties voor de toekomst

- Integratie van CLIL-lessen en CLIL-methodiek in het curriculum.
- Keuzeaanbod optionele immersiestages uitbreiden.
- Een gemeenschappelijk breder traject ‘Meertaligheid als troef’ opzetten en integreren in curriculum.

Draagvlak bij docenten

Het EhB-opleidingshoofd van LKO hecht veel belang aan het creëren van een sterk draagvlak bij docenten. Daarom wordt de TTLO-pedagogisch coördinator uitgenodigd op een volgende opleidingsvergadering om de TTLO-ideeën en principes aan het team voor te stellen. Voordeel is dat veel LKO-docenten zowel lesgeven binnen LLO als LKO en dus ervaring hebben met het TTLO-concept. Met hen zal de samenwerking opgestart worden. Via het delen van hun ervaringen met collega’s, wordt gehoopt om de twijfelende docenten over de streep te halen.

Bij de HEFF bestaat er sterke interesse in het TTLO-project: een tiental docenten (psycho-pedagogen, docenten beeld, psychomotoriek, muzische vorming) zijn reeds bereid om samen te werken met collega's van de EhB.

Succesindicatoren:

- EhB: studenten kiezen voor meertalige stages in immersiescholen.
- Ferrer: studenten kiezen voor de optie NL
- Studenten nemen deel aan Erasmus Belgica project.
- Docenten nemen deel aan netwerk events.

1.3. Promotie

Kader

De vernieuwde taalkrachtige lerarenopleiding is nog onvoldoende bekend bij haar belangrijkste doelgroepen (studenten secundair onderwijs, zij-instromers en secundaire scholen). Binnen EhB en HEFF komt de instroom van studenten voornamelijk uit het BHG en de Brusselse Rand. In de toekomst willen we ook meer Vlaamse en Waalse studenten bereiken. We zetten in op zowel directe promotie (gericht op onder vermelde doelgroepen) als op indirecte promotie (deelname aan studiedagen, organisatie en deelname evenementen, zetelen in diverse belangengroepen, enz.).

Ter optimalisering van de directe promotie werd een promotiestrategie uit gewerkt. Er werd nagedacht over welke communicatiekanalen en boodschappen best aangewend worden voor de verschillende doelgroepen. Hierbij werd aansluiting gezocht bij de VGC-projecten die de lerarenopleidingen promoten (OCB, BXL ZKT LKR, Lesgeven in Brussel, Ketjes met Talent..). Gezien de corona-context maar ook gezien het feit dat de doelgroep zeer veel op sociale media zit, hebben we gekozen voor een focus op sociale media. In samenwerking met het OCB werden speelpleinanimatoren uitgekozen als interessante doelgroep voor zeer gerichte promotie.

Ook werd er via indirecte promotie (via studiedagen, workshops, etc) ingezet op het versterken van de naamsbekendheid van het project bij relevante stakeholders. Dit geldt voor de huidige tweetalige lerarenopleiding basisonderwijs maar ook voor de drie opleidingen die geleidelijk steeds meer een tweetalig jasje gaan krijgen in het kader van de verbreiding.

Stand van zaken

18

1. Organisatie van een extra virtueel informatiemoment (buiten de EhB/Ferrer-infodagen) ter mobilisatie van leerlingen secundair onderwijs

Resultaat : Voor het extra infomoment zijn een honderdtal secundaire scholen telefonisch gecontacteerd geweest waarvan er meer dan 80 antwoordden. De contactgegevens van de OLB of opvoeder werden opgevraagd met vraag om hun studenten te sensibiliseren deel te nemen aan de infosessie. Uiteindelijk was er slechts één leerling die spontaan contact opnam. Deze actie heeft het gewenste effect niet behaald.

2. Lancering communicatie via sociale media, met name via Instagram, TikTok en Facebook ter sensibilisering van jongeren. De verspreide boodschappen versterken ook de lopende algemene campagnes die het lerarenberoep opwaarderen (BXL ZKT LKT) en de tweetaligheid in Brussel stimuleren (Periode: april – september 2021. Sponsored posts einde juni tot september 2021)

Resultaat : Op sociale media is het aantal volgers op Instagram verdubbeld, van een 30-tal tot 70. Het aggregaat van het aantal keren dat video's en posts bekeken is sinds we actief communiceren ligt boven de 7000. In mei werden er nieuwe promotievideo's ontwikkeld die (betaald) verspreid zullen worden op sociale media met het oog op een gericht bereik.

3. Sensibilisering van speelpleinanimatoren via verspreiding van zorgpakketten tijdens speelpleinwerking in Brussel (gepland begin juli)

Resultaat : De actie naar speelpleinanimatoren zou plaatsvinden tijdens de paasvakantie. M.b.t. de coronamaatregelen in die periode en op aanraden van de contactpersoon binnen de dienst speelpleinen van de VGC is deze actie verplaatst naar het begin van de zomervakantie.

4. Lancering Google ads voor meer naamsbekendheid van de opleidingen bij studiekezers (tweede helft juni, eerste helft september 2021)

Resultaat: De Google Ads campagne staat gepland voor de periodes waarin de EhB infodagen organiseerd worden (in juni en september)

5. Verspreiden van affiches extern ter bekendmaking van de opleiding bij het algemene publiek (bv. via bibliotheken, etc)

Resultaat: de affiches worden op dit moment gedrukt en vanaf midden juni verspreid op plaatsten in Brussel en in de Rand waar de doelgroepen komen.

Acties academiejaar 2021-22

Ook in het AJ 20-21 willen we meer bekendheid geven aan het unieke karakter van de EhB-Ferrer lerarenopleiding met het oog op het verhogen van de instroom van studenten. We blijven ons richten op dezelfde doelgroepen zoals hier beschreven en zorgen ervoor dat er zo veel mogelijk aansluiting is met de generieke VGC-campagnes ter promotie van het lerarenberoep.

19

Concreet voorzien we de volgende acties:

- Voortzetting werving via punctuele acties gericht naar de Brusselse speelpleinanimatoren gezien dit een interessante doelgroep is voor mogelijke doorstroming naar de lerarenopleiding.
- Inlassen van extra infomomenten met dubbel motief: het verder motiveren van potentieel geïnteresseerden om in het onderwijs te stappen enerzijds en het informeren over de opleiding en diens specificiteit.
- Punctuele acties in functie van de opportuniteiten die zich voordoen: aansluiting bij OCB-acties zoals Ketjes met Talent, Big City Life, Talent for Teaching, promotie via VGC-Gemeenschapscentra, etc.
- Fysieke deelname aan beurzen en SIDINS om naamsbekendheid te verhogen bij studiekeizers en andere stakeholders.
- Inzetten van betaalde advertenties op sociale media en zoekmachines met als doel naamsbekendheid te verhogen en de inschrijvingen te stimuleren
- Frequent communiceren via sociale media (TikTok, Instagram, Facebook) naar jongeren toe gespreid over het hele jaar. Dit verhoogt de impact van de communicatie en stimuleert de “share of mind”. Hierbij zullen de TTLO- studenten en docentenpopulatie nauwer betrokken worden gezien zij via hun dagelijkse inspirerende activiteiten een toegankelijk beeld kunnen geven van het lerarenberoep.

Secundaire scholen:

- Duurzame partnerschappen opzetten met een aantal Brusselse secundaire scholen via samenwerkingsprojecten vertrekkende van de noden van de school (link met bestaande PAUW werking en deze uitbreiden naar Ferrer). Dit maakt het makkelijker om wervingsacties te integreren in hun werking. Op deze manier worden acties die het lerarenberoep in de schijnwerper plaatsen niet als een externe commerciële actie beschouwd waar alleen EhB/Ferrer baat bij heeft.

Algemeen publiek:

- Affichage van beide opleidingen op plekken die druk bezocht worden (bv. bibliotheken) met als doel de naamsbekendheid en kennis over de opleiding te verhogen.
- Persaandacht trekken (BRUZZ, etc) bij evenementen om naamsbekendheid en kennis over het project te verhogen.

Succesindicatoren:

- Naamsbekendheid 2TLO is versterkt (peiling instroom studenten).
- Aantal inschrijvingen.
- Minstens 2 projectmeldingen in persartikels per AJ
- Hoger engagement op sociale media: aantal *followers, likes, comments* is toegenomen in vergelijking met AJ 20-21
- Hoger aantal bezoeken aan de website in vergelijking met AJ 20-21
- Hoger aantal deelnemers aan de infodagen
- Wervingscampagne is geïntegreerd in duurzaam partnerschap met minstens 2 secundaire scholen

1.4 Opzetten Professionele Taal-LeerGemeenschappen

Met de specifieke expertise die het team van de tweetalige lerarenopleiding heeft verworven op het gebied van talen- en talig onderwijs en meer specifiek op het gebied van onderwijsvormen die meertaligheid bevorderen, willen de EhB et de HEFF door middel van professionele leergemeenschappen (PTLG's) bijdragen aan het verbeteren van de talenkennis van de leerlingen en het bevorderen van hun meertaligheid.

Deze professionele leergemeenschappen kunnen bestaan uit :

- Leerkrachten kleuter, basis, secundair onderwijs in functie
- Toekomstige leerkrachten (dwz studenten in bovengenoemde lerarenopleidingen)
- Docenten van onze hogescholen
- Specialisten (academici, Brede school coördinatoren...) op het gebied van taalonderwijs en meertalige onderwijsvormen.

In een professionele leergemeenschap worden kennis en ervaring gedeeld en wordt onderzocht hoe de praktijk van leerkrachten en/of schoolleidingen verbeterd kan worden om het talig en meertalig onderwijs van de leerlingen te verbeteren. Je zou ook kunnen zeggen dat PLG een proces instrument is om de cultuur van het onderwijssysteem (in de breedste zin van het woord) te veranderen, waarbij

alle betrokkenen samenwerken en leren om een gemeenschappelijk doel te bereiken, nl het verbeteren van de motivatie en de leerprestaties van de leerlingen op het gebied van talig en meertalig onderwijs.

Door het opzetten van PLG's buiten de hogescholen, brengen hogescholen onderwijsactoren uit verschillende leefwerelden (onderzoek, onderwijspraktijk, brede school, studenten, docenten hogescholen...) dicht bij elkaar. Op deze manier worden synergiën gestimuleerd en kennis verrijkt. Dit zal ten goede komen aan de onderwijskwaliteit en de motivatie van leerkrachten.. Dankzij een regionale subsidie van BeTalky zijn onze hogescholen op dit moment al bezig met het opzetten van een PTLG rondom CLIL-onderwijs. De titel van de PLG in kwestie is *Meertalig begonnen is half gewonnen ! Vers un décloisonnement de l'enseignement bruxellois à travers le CLIL*. In deze PLG werken leerkrachten uit 5 Franstalige immersiescholen en 5 Nederlandstalige scholen samen om ervaringen uit te wisselen. De hogescholen ontwerpen zeer specifieke tools en een professionaliseringstraject op maat waarop de leerkrachten voort kunnen bouwen. In het kader van dit dossier willen we in het academiejaar 2021-2022 de volgende nieuwe PTLG's opstarten :

- **Frans-en Nederlandstalige Buur-scholen :**
 - Basisschool Peter Benoît et l'Ecole primaire Heembeek
 - Ecole primaire Tivoli en de Leidstarschool
 - Basisschool Harenheide en l'école primaire de Haren

Op meerdere plaatsen in Brussel liggen een Franstalige school en een Nederlandstalige school naast elkaar. In de praktijk blijken deze scholen weinig of niet samen te werken (cf. *Construire le vivre-ensemble sur base du multilinguisme dans les écoles, groupe du vendredi, 2016*). In het kader van deze PLG willen we de leerlingen van deze scholen dicht bij elkaar brengen met twee hoofddoelen :

- Het overschrijden van de communautaire grens en het dicht bij elkaar brengen van de twee leergemeenschappen om de verstandhouding tussen de kinderen te verbeteren en meer openheid naar de andere cultuur en taal te stimuleren.
- Samen meedoen aan taalversterkende en taalstimulerende activiteiten (met name met betrekking tot de versterking van het Nederlands)

Met de input van de hogescholen (tweetalige team en docenten) worden er activiteiten ontwikkeld met het oog op het bereiken van deze doelstellingen. Op deze manier wordt de expertise die de hogescholen dankzij de tweetalige lerarenopleiding hebben opgebouwd ingezet ten behoeve van scholen basisonderwijs. De hogescholen ondersteunen het traject, begeleiden en vormen leerkrachten op het gebied van meertalig onderwijs.

- Het inzetten van muziek en theatervormen in het vreemde taal onderwijs.**
Mede dankzij de tweetalige lerarenopleiding heeft het docententeam van onze beide hogescholen een zeer specifieke expertise op dit gebied ontwikkeld. Ook bestaat en al een jaarlijkse samenwerking met het Bronkstheater en La Montagne Magique. Het doel van deze PLG is leerkrachten van het basisonderwijs aan te moedigen theater en muziek in te zetten in hun vreemdetaal onderwijs. Ook hier zullen de hogescholen samenwerking met basisscholen initiëren ter verspreiding van deze kennis. Door deze te toetsen aan de praktijk verrijken de hogescholen ook weer hun expertise. Studenten kunnen meegenomen worden in deze trajecten in het kader van bijvoorbeeld een PAUW-project of een eindwerk.
- Tandemwerkingen opzetten in het basis- en/of secundair onderwijs**
Via onder meer het netwerk van onze alumni, willen we jonge leerkrachten aanmoedigen en begeleiden bij het opzetten van tandemwerkingen. Ook daar kan onze expertise weer ingezet én getoetst worden.
- Meertaligheid ontwikkelen via Brede school en “activités parascolaires”**
Ook ná school is het goed als kinderen bezig zijn met het verbeteren van hun eerste, tweede of derde taal. Door deze taalbeoefening te doen in een ludiek kader en op een informele en spontane manier met de taal bezig te zijn, leren ze spelenderwijs en verhogen ze hun motivatie. Ook hier komt de expertise van onze hogescholen zeer van pas. Vele animatoren die werken in het kader van naschoolse activiteiten beschikken immers niet over kennis van CLIL terwijl ze wel degelijk werken met meertalige groepen of groepen die de doeltaal/ voertaal nog niet goed beheersen. Het tweetalige team kan deze VZW's helpen zich te professionaliseren op het gebied van CLIL.

Deze 4 PTLG's dragen bij tot het verbreiden van het pedagogisch model van de tweetalige lerarenopleiding op het werkveld. Enerzijds profiteren scholen (en dus leerlingen) van onze expertise en anderzijds geven ze ons de mogelijkheid onze kennis en ervaring te verrijken én te toetsen aan de praktijk. Er is dus een duidelijke win-win ! De PLG's zullen worden geïnitieerd in nauwe samenwerking met de dienst Openbaar Onderwijs van de Stad Brussel die makkelijk toegang tot hun tweetalig scholennet biedt.

Resultaat: Aan het einde van het academiejaar zal er verslag gedaan worden van de voortgang van deze 4 PTLG's en zullen de gerealiseerde activiteiten worden beschreven en geëvalueerd in het eindrapport.

2. Aanvraag budget academiejaar 2021-2022

23

In lijn met de budgetaanvraag voor het AJ 20-21, vraagt EhB een personeelskost van 96.000€. Dit dekt de kost van een 0,8 VTE pedagogisch coördinator, een 0,2 VTE algemeen coördinator en een 0,5 VTE communicatie- medewerker.

De Stad Brussel vraagt een bedrag van 8000€ ter financiering van een 0,1 VTE algemeen coördinator. De pedagogisch coördinator wordt door de Stad Brussel gefinancierd.

De gezamenlijke werkingskost voor de financiering van gemeenschappelijke activiteiten en promotie van de tweetalige projecten bedraagt 19.000€.

	Totaal
Werkingskosten EhB + HEFF	19.000€
Personeelskost EhB (1,5 VTE)	96. 000€
Personeelskost HEFF (0,1 VTE)	8000€
Totaal:	123.000€